

בשתי הכתבות הראשונות כסדרה דובר כחוג הבודדים הרחב המצוי במדינה היום, והמהווה רק חלק מבעיית הבודדים המעסיקה כיום מיספר גדול והולך של מומחים, סוציולוגים ואחרים, כרחבי העולם. בכתבה הנוכחית, שהיא האחרונה בסדרה, נעסוק בבעייה שהיא מן הכאבנות מכולן — בעיית הדיור. בבודדים — רווקים/ות או גרושים/ות — במדינת ישראל כימעט שאין זכויות מבחינת הדיור.

זכאות להלוואות ברכישת דירות. הם אינם שייכים לשום קטגוריה בחוק שבי כוחה להקנות להם זכויות כאלו. ומי מהם שאיתרע מזלו ולא זכה בהן רים אמידים, או בכניזוג שותף לחיים, או שהקים לו בית בגיל מבוגר ואינו עוד זוג צעיר — נאלץ לעיתים להתגלגל עשרות בשנים בדירות שכורות, שהתשי לומים הקשורים בהן מכלים את כל הסיכונים הדיוריים — ולרכוש לו פינה משלו תחת השמש לא יצליח לעולם.

לבודדים אין זכויות

ואח בלה גת

לדירה משלי, טוענת שג', ציירת גרושה בת 40, המתגוררת בדירות שכורות כ-20 שנה. כסף לקניית דירה אין לי וגם לא היה לי, אסילו לדמימפתח. אני יודעת שאני רשאית להלוואה במיסגרת חברתי שיכון עירונית, בסך 30 אלף לירות, סכום שבהחלט לא יכול להספיק כאשר דירת חדר עולה היום 100 אלף לירות. "מוסד הנישואין אינו נחשב בעיני, ומי סיבות אישיות אין לי כל כוונת להינשא. גם אילו הייתי מתחנת, לא הייתי בחזקת

של זכאים במישרד השיכון או בכל גוף אחר. בשנים עברו היה מקובל שבחור או בחור רה מתגוררים יחד עם הוריהם עד לנישואיהם. היום, כאשר אנו עדים לקיעוקוע מסחרר של מוסכמות, המציאות שונה. בישראל מאלצת המציאות הפוליטית את הצעיר לעזוב את הבית כבר בגיל 18 — מייד עם תום לימודיו בבית-הספר התיכון הוא מתגייס למשך שלוש שנים. עם שחרורו, לאחר שהורגל כבר לחוסר-תלות, קשה עליו להיקלט חזרה בחיק מישפחתו — הוא מבקר פינה משלו, מחוץ לבית — אם זה באמצעות מגורים במעונות הסטודנטים שכירת דירה או חדר, ואם התמזל מזלו והוא בן להורים אמידים, הוא יתגורר בדירה שרכשו עבורו.

הרווקים הם בכלל זרוקים, חסרי זכות-קיום במדינה הזאת. אם משהו צריך לשלם שכר-דירה וגם לחסוך, לעולם לא יגיע לדירה משלו. אבל שום גוף אינו מכליל את הרווקים כזכאים לדיור משלהם, מטי-חה במדינות. ומ, רווקה בת 31, מזכירה בכנק.

ב עולם המחר, היי-הרווקות לא יהיו עוד חטא — מתנבא אלווין טופלר בסיפרו הלם העתיד. די להציף מבט בפיר-סומי הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, כדי להיווכח כי ישראל צועדת בטוחות לקראת הגשמת חוץ-הרווקות. עליפי הפירסומים, נמצאו למדים כי בשנים 65-1964, נישאו בארץ 35,319 זוגות, לעומת 26,433 זוגות בשנת 1972. בשנת 1972 היו 24,643 גברים פנויים גילאי 50-20, ולעומת זאת — מיספר הנשים הפנויות באותה שנה ובאותה קשתי-גילים היה 18,873 בלבד.

ב ישראל, שבה הנישואין והקמת המישפחה הם ערך עליון, החברה מעור-דת היווצרות זוגות, עליידי הקלות בדיור, במיסים וכולי. גורם זה הופך גברים ונשים

בעייה עולמית: גברים עוקבים אחר בודדות

החברה מאלצת אחי להחחן - רק כך אהיה ראוי לדירה

זוג צעיר — ואיזה גוף היה מטפל בי או? אינני כלולה בשום קטגוריה — אין לי זכות דיור. גם תנאי-שכירות וולים עדיין לא פותרים את בעיית הדיור של בודדים שעברו את גיל ה-40. והרי אדם זכאי באיזה שהוא שלב בחייו, לפינה משלו.

שרה סייקס, גרושה בת 34 ואם לילד, פמיניסטית פעילה בליגה לשוויון-זכויות לאשה, מתנגדת לדעתה: "הבעייה המורה גם אצל בני ה-25 פלוס, כי בגלל חוסר תחיקה מתאימה אין להם ברירה, אלא לגור עם ההורים או להתחחן. ומי אומר שדיור כנכס הוא כורה בארץ?"

לרוב תפוסות הדירות השכורות עליידי אנשים צעירים ופנויים, שגיל ה-30 עדיין לפניהם, והדיור בשכירות מהווה עבורם פיתרון זמני לטווח קצר, תוך ציפייה להקמת מישפחה, ורק בעיקבות כך מעבר לדיור של קבע. הם נוהגים לחלוק את הדירה עם עוד שותף או שניים, כדי לשאת בצוותא בנטל דמייהשכירות הגבוהים.

לפני כשנה דווח בעיתונות על שאילתה שהוגשה בכנסת, עליידי חבריהכנסת עקי בא גוף לשר השיכון דאז יהושע רבינוביץ, בעניין דיור לרווקים. בתשובה לשאילתה מסר השר, כי "רווקים מעל גיל 35, רווקות מעל גיל 30 וחסרי-דיור, רשאים להגיש למישרד השיכון בקשה לסיוע בהלוואה, לרכישת או שכירת דירה בדמימפתח. ההלוואה הנהוגה היא עד 25 אלף לירות לעשר שנים, בריבית של 12 עד 14 אחוזים." בינתיים בוצעו חילופי-גברי, ועל כס שריהשיכון יושב עתה אברהם עופר, אשר הכריז בחודש דצמבר האחרון, כי "מראשית השנה יוכלו גם רווקים להירשם לשיכון, במיסגרת התוכניות לשיכון זוגות צעירים, אולם הם יקבלו את הדירה רק לאחר שיינשאו."

כאשר נשאל מנכ"ל מישרדו, דויד וייני של, בעניין הלוואה לרכישת דירה גם לרווקים, ענה כי "הכוונה היא לזוגות הי עומדים בפני נישואין. מישרד השיכון מט-

תוך תקופת לימודיו, או עם סיומם, יקים מישפחה, ואת בעיות הדיור יפתור עבורו מישרד השיכון במיסגרת "שיכון לזוגות צעירים". אם ישפר עליו גורלו והוא ייקלט במיסגרת עבודתו או לימודיו במרכז רפואי, אוניברסיטאי, מחקרי או תעשייתי, יהיה זכאי לדיור במיסגרת המוסד שבו הוא מועסק, בתנאי-שכירות וולים של לא יותר מ-150 לירות מכסימום שכר-דירה לחודש, כפי שנהוג, למשל, לשלם ב"שיכון-הרוסר אים" בבית-החולים תל-השומר.

היטיבה למצות את המצב ציפורה גינת מהדרייוסף, מורה בבית-ספר יסודי, רווקה בת 22 המתגוררת בחדר שכור בדירה חביתה בפחה-תקווה: "אני בכלל לא מוד-אגת מזה שאין לי דירה — אני מרווחתה 1,400 לירות נטו לחודש, ובי-250 לירות יש לי חדר שכור אצל חברתי. כמה זמן אצטרך לגור בחדרים שכורים? אולי שנה שנתיים, ואחרי-כך מתחנתים לא? ואז יש במישרד השיכון מי שדואג לזוגות צעיר-רים."

ב שבחים בשולי החברה המתוקנת, אלה שלא הקימו מישפחה. אלה שאינם מועסקים בשום מיסגרת המקנה להם זכר-

הרווקים הם זרוקים, אין להם זכות קיום במדינה

יות-דיור נוחות. הם אינם אנשי-צבא או מישרה, גיל ה-40-30 כבר מאחוריהם, והם נודדים מדירה שכורה למישהנה כש-בידיהם כמה אלפי לירות שנחסכו במשך שנה-שנתיים, כדי למסרן כימעט במלואן כתשלום-מראש עבור הדירה החדשה ששכי-רו, כי כך "זול יותר".

לרוב, הכנסתם הממוצעת אינה עולה על 1,200 לירות נטו לחודש. "החברה מא-לצת אותי להתחחן, כי רק כך אהיה ראוייה